

Miloš Kopták Radikálne!

Rozložte si na stôl knižky s ilustráciami Miloša Koptáka a hľadajte systém, vývoj, taktiku. Strávite hodiny spájaním detailov, diskurzom o tom kde – čo – s čím súvisí a prečo, rozstrihajte jeho životopis, hľadajte vplyvy... aj tak sa nakoniec vzdáte. Ilustrácie sa pred vami budú rozpínať od tých nežných, tlmených prírodných scenérií slovenských povestí, cez doslova karnevalové sprievody farieb afrických a gréckych príbehov až po drsne kolorované pitoresktné postavičky dotvárajúce kuchárske knihy, či smiešne príbehy. Takmer každá kniha je iná: zakryjete meno a máte pocit, že to nekreslil jeden, ale niekoľko autorov. Až keď si vydýchnete, až keď pripustíte, že dielo bude vždy presahovať to, čo o ňom dokážeme napísať, až potom vám dôjde, ako tie desiatky ilustrácií vznikli: (len) tak, že ich autor (len) nedokázal opakovať.

Miloš Kopták tvorí radikálne. Nejde do dohody s autorom textu, nesekunduje mu, nepodlieza, nepýta sa „ako to myslel, keď to písal“. A to isté robí s čitateľom: akoby mu bolo jedno, či jeho obrázkom porozumie: „tu máš, pozri, ber – neber, chyť si to“. Tvorí tak, akoby sa hral: vášnivú adrenalínovú hru, v ktorej preskakuje z tvaru na tvar, z príbehu vyberá nečakané detaily a doslova volá čitateľa, láka ho k tomu, aby ho príbeh začal baviť. Aby sa pri ňom cítil dobre, aby ho rozosmial, aby mu v hlave ostal vtíp.

Vlastne vedie dialóg s príbehom. Keď ilustruje, správa sa ako priateľ, s ktorým točíte staré, sto krát počuté historky a on k nim pridá tú povestnú bodku, čerešničku, po ktorej vás znova rozosmejú. Prečítate príbeh, ale pozriete na obrázok a viete, že si ho môžete predstavovať ďalej, že sa neskončil, že sa stále deje.

Hej, Miloš Kopták nie je autor jedného štýlu. Neopakuje sa, ale často sa sám k sebe vracia. Časom, rokmi tvorby získal tú voľnosť, schopnosť reflektovať a ironizovať nielen svet okolo, ale sám seba, v nových ilustráciách przniť ponáškami tie predošlé, fungovať akoby v zrkadle. Aj to niekde povedal, že: „rád búram vlastné svety“.

Desiatky knižiek sa roztratili po knižniciach... máte pred sebou výber z nich. Nie reprezentatívny, nie prierezový, ale intuitívny, pocitový. Koniec koncov, emócia je asi to slovo, pre ktoré autor stále hľadá tvar.

Ida Želinská —
Kurátorka TOTO! je galéria